

het talent

“Hoe meer personages ik speel, hoe interessanter”

Op haar 34ste kan **Julia Ghysels** al twee verwezenlijkingen afvinken die het merendeel van de acteurs nooit zal bereiken: in een vast ensemble spelen en de hoogste acteerprijs in de Lage Landen winnen. “Tien jaar geleden zou ik dit nooit hebben geloofd.”

In september ging Julia Ghysels als Vlaamse actrice in Nederland aan de haal met de Theo d'Or voor meest indrukwekkende bijrol. Die gezaghebbende onderscheiding kreeg ze voor haar verschillende vertolkingen in het ironische epos *Holly goose-bumps* van Het Zuidelijk Toneel – van een orakel met vlammende blik tot de godin Athena met Franse tongval. De jury noemde haar “een absolute uitschieter, die schijnbaar moeiteloos laveert tussen horror en humor, verheven en banaal, tongue-in-cheek en serieus”.

Ghysels heeft iets van een heel spelerscollectief op zichzelf. Ze is zo gebeten door acteren dat ze in één stuk graag meerdere rollen tegelijk speelt. Ze deed het onlangs in *Byzantium* van Abattoir Fermé en vanaf dit weekend ook in *Saved game*, een solo van een moeder over een gestorven kind, waarbij ze ook in de huid kruipt van alle nevenpersonages. “Hoe meer ik kan schakelen op scène, hoe interessanter ik het vind. De mens is nu eenmaal een heel complex wezen. Er is nooit maar één facet aan wie we zijn.”

Waarom ben je actrice geworden?

“Alles is begonnen met een spraakprobleem, doordat ik heel lang, tot mijn elfde, op mijn duim heb gezogen. Ik moest naar de logopedie en ging ook dictie volgen, en dat was in de muziekschool van Sint-Agatha-Berchem. Daar hadden ze een blackbox, waar voor mij een nieuwe wereld openging. Je kon daar hele vertellingen improviseren, iets anders maken van jezelf en de werkelijkheid. Dat is de prikkel geweest: die pure verbeelding van al spelend iets anders te kunnen worden. In het derde middelbaar switchte ik naar de kunsthumaniora en daarna volgde bijna vanzelf de toneelschool in Antwerpen. Allemaal dankzij duimzuigen.”

Je bent nu tien jaar afgestudeerd. Zat er veel verschil tussen droom en daad?

“Zonder artiestenstatuut waren de eerste jaren vooral overleven: je neemt elke opdracht aan die je kunt krijgen. Natuurlijk zaten daar mooie projecten tussen en leer je mensen kennen, zoals Peter Seynaeve, die mij nu regisseert in *Saved game*. Maar zelfs met iets meer financiële basis blijft dat overlevingsmechanisme toch in je lijf zitten: er heerst zo'n schaarste in het veld dat elke zekerheid zo weer kan wegvallen.”

“Alles is begonnen met een spraakprobleem. Doordat ik tot mijn elfde op mijn duim zoog, moest ik naar de logopedie en volgde ik dictie”

Het talent

Wie zijn de grote namen van morgen? De cultuurredactie stelt u artiesten voor van wie u nog zult horen.

Steeds hoor je dat standaardzinnetje “er is niet genoeg”. Dat wordt bijna een levensstijl, een gedeelde attitude. Pas nu, met mijn fulltimecontract als vaste actrice bij Het Zuidelijk Toneel, kan ik meer in mezelf dalen.”

In Vlaanderen zijn alle spelersensembles bij de stadstheaters intussen opgedoekt. Wat is voor jou de meerwaarde van zo'n vaste groep van acteurs?

“Toen Sarah Moeremans van Het Zuidelijk Toneel me vroeg om in 2025 deel te worden van hun nieuwe zeskoppige ensemble, was dat een no-brainer. Ik zei meteen ja. In een ensemble kun je als actrice echt focussen op waarvoor je bent opgeleid, terwijl je als freelancer bijna gedwongen wordt om ook zelf creaties te maken. Ik heb dat ook wel gedaan, onder meer in de artistieke kern van Ontroerend Goed. Maar het liefst wil ik me gewoon verdiepen in spelen. In een ensemble bouw je iets op met dezelfde vertrouwde mensen, met meer tijd en ruimte om je grenzen te verleggen. Het is allemaal veel minder vluchtig. Je investeert samen in één filosofie. Bij ons is dat: het publiek niet gewoon neutraal in de zaal achterover laten leunen. We proberen de hele tijd mensen actief aan te spreken.”

Heeft die Theo d'Or iets veranderd?

“Niet echt, nee. Het is niet zo dat je dan plots gebeld wordt voor allerlei prestigieuze rollen. Er is wel iets verschoven in mijn hoofd: ‘oké, ik doe mee, ik ben deel van een gemeenschap’. Het gaf mij het gevoel van gezien te worden, als een hert dat plots geconfronteerd wordt met felle koplampen. Het doet je even stilstaan bij alles wat je al hebt gedaan, waar je staat. Maar daags na die ceremonie moet je toch gewoon weer gaan repeteren.”

Je lijkt een actrice die graag helemaal opgaat in een personage?

“Oh, dat verschilt van stuk tot stuk. Met Abattoir Fermé wilde ik al van in de kunsthumaniora meedoen, omdat hun groteske beelden me zo overweldigden. Die overdrijving is ook zalig om te spelen. Continu zoek je de rek van je rol: hoever kun je gaan in verbeelding, in ergens volledig in kruipen? Maar net zo goed word ik geprikkeld door de stijl van Ontroerend Goed, die juist heel concreet in het hier en nu verbinding leggen met de zaal. Bij Het Zuidelijk Toneel zit het daar ergens tussenin. Je zult mij nooit volledig zien verdwijnen in wat ik speel. Er blijft altijd een stukje Julia zichtbaar, altijd een knipoog naar de zaal. Zo ben ik aan het Conservatorium Antwerpen ook opgeleid: in de traditie van de autonome speler.”

Wat zegt die passie voor spelen over Julia

“Je zult mij nooit volledig zien verdwijnen in wat ik speel. Er blijft altijd een stukje Julia zichtbaar, altijd een knipoog naar de zaal”

als mens?

“Ik heb altijd al graag willen *meedoen*, met veel *goesting* deel willen zijn van het geheel. Ik ben graag verbindend.”

In *Saved game* sta je nu wel solo op scène. Voelt dat anders?

“Niet echt. Alleen je energiepeil in spelen is anders. Er is ook niemand anders om je achter weg te stoppen. Dat voelt spannend, maar vooral goed. Alles waar ik als speler in geloof, mag ik nu zelf laten zien. Alsof alles wat tien jaar heeft gesluimerd in deze solo samenkomt. Ik wil het graag laten zien.”

De voorstelling gaat over rouwverwerking?

“Ja, Peter Seynaeve heeft een mooie tekst geschreven over een moeder die haar zoon is verloren in een ongeluk dat ze zelf heeft veroorzaakt, losjes gebaseerd op de roman *God Jr.* van Dennis Cooper. Hij wilde daarvoor graag met mij werken. Dat komt door een heel persoonlijk verhaal: in de tijd dat wij al eens samenwerkten voor *Adult world*, kort na mijn afstuderen, is mijn vader verongelukt op rondreis in Vietnam. Als deel van dat rouwproces ben ik toen veel gaan schrijven. Ik dacht aan Peter om mij te helpen om daar een voorstelling van te maken, maar dat is nooit doorgegaan. Nu zijn we tien jaar later en is alles al iets meer kunnen zakken. Het verlies heeft nu meer body en draagkracht.”

Hoe was je verhouding met je vader?

“We hadden een heel goed contact. Ik groeide voor een groot deel op bij hem in Oostende, terwijl mijn moeder in Brussel woonde. Hij heeft mij maar twee keer zien spelen voor hij als nomade naar Vietnam trok. We skypeten toen elke week, tot hij er plots niet meer was. Ik ben toen met een spoedpaspoort naar Bangkok gereisd, waar hij in coma lag. We hebben hem nog gepatrieerd naar België, maar kort daarna is hij overleden.”

Heeft deze voorstelling je nieuwe inzichten bijgebracht over rouw en verlies?

“Ik denk dat rouw niet louter om één persoon draait, maar ook inhaakt op een diepere tristesse in velen van ons, groter dan het woord ‘pijn’. Wat ik vooral mooi vind aan deze voorstelling, en tegelijk heel tof om te spelen, is dat ze zoveel verschillende aspecten van verlies aan bod laat komen – van gek worden tot je wentelen in verdriet, omdat dat ergens ook wel comfortabel voelt. Rouw is niet slechts één ding, maar een eb- en vloedgevoel. Ooit zei iemand mij dat het nooit weggaat als je iemand verliest. En inderdaad: er gaat geen dag voorbij of ik denk aan mijn vader. Dat doet zeer, maar ergens is dat ook geruststellend.”

De ondertitel van *Saved game* is ‘play the pain away’. Is dat wat acteren is?

“Deels wel, ja. Er zit veel tristesse in mij, maar dat is vooral een breed en universeel gevoel, ook om het nieuws of de geschiedenis. Net zo goed voel ik ook veel joie de vivre. Opnieuw: het leven is juist heel veel tegelijk.”

Hoe ziet de Julia Ghysels van over tien jaar eruit?

“Oei, daar kan ik me nu nog niets bij voorstellen. Net zoals ik tien jaar geleden nooit had geloofd dat mijn leven er vandaag zo zou uitzien. Ik hoop gewoon dat het dan nog altijd klopt wat ik doe: dat ik erdoor bewogen wordt. Zolang er gevoel is, is er hoop. Want als acteur blijft dat toch je eerste munitie om te kunnen spelen, denken, wat dan ook. Zonder voelen beland je in routine. Dat is de vraag die je jezelf voortdurend moet blijven stellen: is er nog genoeg munitie om te blijven doen wat je doet?”

'Saved game' gaat op 10-11/4 in première bij Nona in Mechelen en speelt op 24/4 in Arenberg Antwerpen en op 28/4 in CC Brugge. In mei volgt een Nederlandse tournee.

Wouter Hillaert

column

Arthur Goemans

De kracht van obsessie

Nooit had ik aanleg voor mindfulness. Ook vroeger, voordat de smartphone mijn aandachtsspanne kaapte, leefde ik niet in het nu. Ik roteerde door een selectie aan obsessie-objecten gaande van dinosaurussen, meisjes en een dynamische categorie van toekomstplannen getiteld Mijn Grote Doorbraak. Nochtans groeide ik op in een huishouden waar aandacht werd besteed aan mentale hygiëne. Ik leerde van mijn moeder dat het belangrijk was om tijdens het tandenpoetsen alleen te denken aan tanden, tandpasta en de sinusoidale beweging van je tandenborstel. En 's avonds bij het slapengaan moest je de waan van de dag opbergen in een denkbeeldig kistje in je hoofd.

Nee, dat kon ik niet, dat kistje was nog niet dichtgedrukt en omgord met spankabels of het barstte weer open met spartelende gedachten: filmfragmenten, overanalyse van conversaties, fantastische plannen om een groots en meeslepend leven te leiden. Wellicht klinkt dit onschuldig, al herinner ik me ook compulsieve trekjes, het eindeloze herkauwen en gaandeweg de angst voor de nacht.

Later verscheen ook eten op de draaitafel van obsessies. Gewichtsverlies, maaltijdplannen, voedselbeperking afgewisseld met eetbuien: een cyclus van ontbering, verlangen en schuld. Ik kon dus best begrijpen dat een vriendin onlangs zei dat ze Ozempic gebruikte om *food noise* te onderdrukken. Hoewel ze geen overgewicht heeft, werd haar hele bandbreedte bezet door gedachten aan eten. Semaglutide, de werkzame stof in Ozempic, bindt zich aan receptoren in de hersengebieden die verantwoordelijk zijn voor beloning, waardoor voedsel zijn aantrekkingskracht verliest en de mentale rust terugkeert.

Krijg je nu dan geen ondergewicht?, vroeg ik aan mijn reeds slanke vriendin. “Nee hoor,” zei ze, “ik dwing mezelf gewoon drie keer per dag om te eten. Dat is een stuk minder vervelend dan je-

Wiskundige Andrew Wiles werkte zeven jaar aan het bewijs van de laatste stelling van Fermat. © rr

Een windstil leven is niet langer het hoogste goed, nu ik heb geleerd hoe ik aan het zeil kan sjoorren

zelf heel de dag door eten te ontzeggen.”

Net zoals andere aspecten van mentale gezondheid, is obsessie de laatste jaren zowel gebagatelliseerd (*omg! I'm obsessed with your hair!*) als gepathologiseerd (ongeveer de helft van mijn vrienden heeft bij zichzelf een obses-

sief-compulsieve stoornis vastgesteld). Obsessie is iets wat we of wel weglachen of behandelen als ziekte. Maar de interessante obsessies zitten in de ruimte daartussen: de wiskundige die jarenlang werkt aan een stelling, de schilder die honderden keren hetzelfde onderwerp vorm geeft, de atleet die vier jaar lang iedere dag toewerkt naar dat ene wedstrijdmoment.

Ook als volwassene heb ik obsessieve episodes meegemaakt – een verstoord lichaamsbeeld, een aanslepende *limerence* (intens verliefd zijn), een kwalijke fixatie op een afgelopen examenperiode. Gaandeweg heb ik beseft dat er kracht uitgaat van gekanaliseerde bezetenheid. Wanneer ik het diafragma van mijn obsessie kan richten op iets maakbaars, krijg ik er soms iets voor in ruil. Geen eindeloze ruminaties die zichzelf in de staart happen, maar iets tastbaars. Een paper, een manuscript voor een boek, een tekening van een vogel – iets wat me kan bezitten zonder dat het me consumeert.

Daarmee heb ik niet dezelfde zielenrust als hij die decimeters boven zijn yogamat zweeft of zij die met Ozempic haar onuitstaanbare verlangens heeft uitgevlakt. En dat is oké. Een windstil leven is niet langer het hoogste goed, nu ik heb geleerd hoe ik aan het zeil kan sjoorren.

Arthur Goemans (1995) is schrijver en AI-onderzoeker. Zijn debuutroman *De verkavelingen* verscheen in maart 2025. Arthur woont en werkt in Londen. Hij schrijft hier afwisselend met Yelena Schmitz.